

LUND UNIVERSITY

**Sveriges brott mot tortyrkonventionen:
Slump eller systemfel?**

Amanda Nääf

**Mänskliga rättigheter
Höstterminen 2010**

Handledare: Jonna Pettersson

Abstract:

This essay contains an examination of the Swedish state's violations of the Convention Against Torture. The point of departure is a comparison of the principle of non refoulement in public international law (specifically the Convention Against Torture) and the Swedish Alien's Act, in order to distinguish the differences between the two laws and create a framework to apply on the cases where Sweden has violated the Convention. All the cases before the torture committee illustrates that Sweden has substantial difficulties in determining the substance of the complainants arguments. Thus, Sweden needs to review their investigative system as prescribed by the Alien's Act, in order to escape from their current destructive pattern.

Word count: 111

Innehållsförteckning

Abstract	2
Innehållsförteckning	3
1. Inledning	4
2. Syfte och frågeställning	5
3. Metod och material	5-6
4. Den svenska asylproceduren	7-9
5. Non refoulement principen	9-14
6. Rättsfall: Sveriges brott mot non refoulement principen i CAT	14-28
7. Analys	29-34
8. Slutsats	35
Källförteckning	36-37

1. Inledning

I internationella sammanhang brukar Sverige ofta utge oss för att vara förkämpar för mänskliga rättigheter. Vi är ett av de få länder som lever upp till vårt löfte att ge en procent av vår bruttonationalprodukt i bistånd. Vi tar ofta plats på listor över vilka länder som har uppnått högst jämställdhet. Vi anses ha en av världens högsta levnadsstandarder och vi glänsar med våra snart 200 år i fred samt vår alliansfrihet och neutralitet, i ett Europa som i stort annars varit krigshärjat under de senaste hundra åren. Vi är ett land i vilket Södertälje kommun tar emot fler flyktingar från Irak än hela USA, och ett land som tar emot en stor del flyktingar från krigshärjade länder som exempelvis Somalia. Vi är ett land som anser att vi tar emot dessa människor med stor medkänsla och hjälper dem att skapa ett bättre liv än det de flydde från. Vi är ett land som anser oss vara en hamn av trygghet för dessa människor. *Vi har trots detta världsrekord i att bryta mot tortyrkonventionen.*

Det är svårt att se hur Sverige arbetar med tortyrkonventionen med en blick på regeringens hemsida för mänskliga rättigheter. Fyra prioriterade områden finns gällande mänskliga rättigheter. Dessa är diskriminering, nationella minoriteter, barnets rättigheter i Sverige och invandring och svensk asylpolitik. Sveriges brott mot tortyrkonventionen finns inte med i listan av prioriterade områden.¹ Hur kommer detta sig, när vi är ett land som konstant anser sig vara bland de bästa i världen på mänskliga rättigheter? Har vi blivit så självsäkra att vi har blivit arroganta och vårt arbete för att konstant tillvarata individens rättigheter har stagnerat? Har vi egentligen ett bra system för att ta emot de asylsökande i Sverige? Är det de enskilda individerna, vilka bygger upp detta system, som inte får den kompetens eller vidareutbildning som krävs för att leva upp till tortyrkonventionens krav? Eller är det våra politiker i riksdagen som stiftar (eller väljer att inte stifta) lagar som är i enlighet med våra internationella åtaganden? Eftersom vi har detta oerhört pinsamma världsrekord, är det på tiden att frågan om varför vi fortsätter att bryta mot våra åtaganden enligt tortyrkonventionen undersöks.

---

¹ www.manskigarrattigheter.se.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med föreliggande uppsats är att med hjälp av rättsfall från tortyrkommittén undersöka varför Sverige bryter mot non refoulement principen så som den återges i tortyrkonventionen.

Avgränsningar:

I denna uppsats kommer endast Sveriges brott mot non refoulement principen att beröras. Brott mot tortyrkonventionens övriga regler kommer att bortses från. Även om det skulle vara mycket intressant att granska de fall där Sverige inte har ansetts bryta mot tortyrkonventionen, kommer i denna uppsats endast själva brotten granskas. Det skulle även vara av intresse att undersöka de fall där kommittén inte har ansett sig ha jurisdiktion över situationen, men även dessa fall lämnas här utan avseende. Självklart skulle det även vara intressant att mer djupgående jämföra de olika regleringarna av non refoulement principen, men på grund av det begränsade utrymmet är det svårt att följa praxis för alla regleringar av principen. Därutöver hade det varit väldigt intressant att undersöka även de fall där Sverige i de andra kommittéerna och domstolarna har ansetts bryta mot non refoulement principen. Detta kommer dock inte att beröras inom ramen för denna uppsats. Någon närmre hänsyn kommer inte heller tas till de EU-rättsliga regler som Sverige genom sitt EU-medlemskap skall lyda. Dessa regler har inte någon större påverkan utöver de regler som redan har transformerats till att bli en del av utlänningslagen.

3. Metod och material

Denna studie kommer att genomföras genom en kvalitativ studie av det rättsfall som finns rörande Sverige och tortyrkonventionen. Även General Comments och den periodiska granskningen som Sverige genomgår enligt art. 19 CAT kommer också att användas. Dessa är användbara eftersom de medför en djupare undersökning av både kommitténs och Sveriges motiv. I texterna framkommer tortyrkommitténs kommentarer och analys av Sveriges brott

mot tortyrkonventionen. En begränsning som är inneboende i materialet är att det inte är alla fall som når FN:s tortyrkommitté. Således kan vi inte vara säkra på om de fall som här undersöks är de enda där Sverige har brutit mot non refoulement principen. Däremot framkommer det inte på vilken nivå i asylsystemet som det brister, eller vad som leder till att Sverige bryter mot tortyrkonventionen.

Teoriavsnittet är egenhändigt konstruerad av författaren, och baseras på en jämförelse mellan art. 3 i CAT och dess motsvarighet i den svenska utlänningslagen, självklart med utgångspunkt i litteraturen. I jämförelsen mellan dessa separata system framkommer det att det finns en diskrepans mellan Sveriges internationella åtaganden och den svenska nationella lagstiftningen. Inkonsekvensen mellan dessa regler innebär att svenska myndigheters tolkningar av den nationella rätten mycket väl kan vara korrekta. Däremot bryter Sverige ändå mot tortyrkonventionen, eftersom vår nationella lagstiftning inte lever upp till de strängare folkrättsliga kraven, vilka ofta visar sig vara mer fördelaktiga för den asylsökande. Denna teori kommer sedan att appliceras på rättsfallen, och förhoppningsvis illustrerar resultatet att Sveriges brott mot tortyrkonventionen orsakas av att Sveriges system/rättsregler brister.

De främsta källorna till analysen är de rättsfall som har behandlats av tortyrkommittén. Endast de fall som rör Sveriges brott mot non refoulement har granskats. De fall där Sveriges agerande inte har funnits strida mot tortyrkonventionen har inte granskats mer djupgående, eftersom fokus i denna uppsats är att undersöka varför Sverige bryter mot tortyrkonventionen.

Inledningsvis kommer rättsfallen att beskrivas var för sig, för att tydliggöra statens och den asylsökandes argumentation. Därefter återges kommitténs bedömning av argumenten och bevisvärdering. Efter detta kommer författaren kommentera de relevanta omständigheterna, samt om kommittén har gjort en anmärkningsvärd tolkning av omständigheterna i fallet. Slutligen diskuteras alla rättsfallen i en sammanlagd bedömning, i ljuset av de argument som Sverige har anfört till sitt försvar när vi blir anklagade för att vara världsmästare i brott mot tortyrkonventionen. I detta avsnitt kommer författarens egen analys av samtliga fall förhoppningsvis åskådliggöra att dessa argument inte är en relevant förklaring till orsakerna till varför Sverige bryter mot tortyrkonventionen.

4. Den svenska asylproceduren

Den svenska asylproceduren kan vara svår att förstå för utomstående, eftersom den har gjorts om en mängd gånger. Migrationspolitiken har flyttats runt mellan en mängd olika departement (till och med Jordbruksdepartementet!) och har först sedan 2009 fått den utformning den har idag. För att underlätta läsarens förståelse för uppsatsen kommer den svenska asylproceduren kortfattat att beskrivas under detta avsnitt.²

När den asylsökande anländer till Sverige skall han eller hon genast gå till Migrationsverket för att ansöka om asyl. Om den asylsökande avvaktar med detta, kan det vara till nackdel för honom eller henne när ansökan om asyl prövas. Ofta vet den asylsökande att han ska vända sig till migrationsverket eftersom de flesta asylsökande har ett nätverk i Sverige. Släktingar och vänner finns ofta redan på plats i Sverige, och bistår den asylsökande med husrum och råd under asylproceduren, även om detta självklart inte alltid är fallet.³

Vid ansökan tas fingeravtryck på den asylsökande, ofta för att utreda den asylsökandes identitet. Anledningen till varför det är viktigt att klargöra den asylsökandes identitet är att detta kan påverka om den asylsökande får flyktstatus eller inte. Exempelvis är det viktigt att utesluta att den asylsökande inte är en krigsförbrytare, eftersom dessa inte kan få flyktstatus enligt flyktkonventionen. Om den asylsökande har en ID-handling skall denna lämnas till Migrationsverket, eftersom detta enligt Migrationsverket förhindrar att den asylsökande avviker och underlättar utvisningen av utlänningen om han eller hon nekats asyl. Sedan hjälper Migrationsverket den asylsökande att finna en bostad, om han eller hon inte redan har boende exempelvis hos släktingar. Den asylsökande får dagersättning enligt lagen om mottagning av asylsökande, för att ha råd med mat och bostad.⁴

Migrationsverket håller därefter inom två veckor mottagningssamtal med den asylsökande. Detta är ett slags förhör, för att utreda bland annat vem den asylsökande är och vart den asylsökande kommer från. De flesta asylsökande som kommer till Sverige har inte någon ID-

---

² Amnesty International World Report 2010, "Sweden", p. 311.

³ Fredrik Bengtsson, Enhetschef kommunikationsenheten på Migrationsverket i Malmö, 20101209.

⁴ Wikrén, G. och Sandesjö, H., *Utlänningslagen med kommentarer*(2010), Norstedts Juridik AB, Stockholm, s. 24-25.

handling, vilket innebär att det råder stor osäkerhet om vem den asylsökande egentligen är. Nackdelen med att en person inte har en ID-handling är att anhöriga inte kan få asyl på grund av att de är närstående till den asylsökande. Mottagningsamtalen är oerhört viktiga, eftersom detta är den enda möjligheten för den asylsökande att berätta sin historia för Migrationsverket. Om det senare visar sig att den asylsökande berättat en inkonsekvent historia, används detta mot den asylsökande i ett senare skede i processen. Den asylsökande bistås här av en tolk, men har oftast inte en advokat här. Anledningen till detta är att biträde inte behöver förordnas inom sex veckor efter det asyl söks. Utredningen kan senare kompletteras med skriftliga inlagor som den asylsökande sänder in på inrådan av sin advokat. Därefter fattar Migrationsverket beslut om uppehållstillstånd skall beviljas. Upphållstillstånd kan beviljas på tre grunder, vilka innebär att den asylsökande endera måste vara flykting, skyddsbehövande eller uppfylla kraven för synnerligen ömmande omständigheter. Endast ca 18-19% av de som ansöker om flyktingstatus beviljas detta.⁵

Migrationsverket är förstinstans när ansökan om asyl prövas. I och med reformen är Utlänningsnämnden inte längre andra och sista instans, utan Länsrätterna i Malmö, Göteborg och Stockholm har numera migrationsmål. Dessa kan sedan överklagas till den nyetablerade Migrationsöverdomstolen, som är sista instans i det ordinarie asylprövningsförfarandet.⁶ För att fallet skall tas upp här krävs det dock att man beviljar endera prejudikatdispens, vilket innebär att fallet anses viktigt för den kommande rättstillämpningen, eller ändringsdispens, vilket innebär att det finns grova och uppenbara processfelaktigheter.⁷ I säkerhetsfall, ett undantagsfall där den asylsökande kan anses vara ett hot mot Sverige, exempelvis en misstänkt terrorist eller krigsförbrytare, går prövningen direkt till regeringen. Därmed finns det inte heller någon överinstans, vilket innebär att regeringens beslut inte är överklagbart. Ett exempel på ett säkerhetsfall är ”fallet med de två egyptierna” i vilket Sveriges regering efter att ha förlitat sig på diplomatiska garantier om att fångarna inte skulle bli torterade. Fallet med Agiza har sedan blivit föremål för prövning av tortyrkommittén, vilket kommer att belysas senare i uppsatsen.⁸

---

⁵ Fredrik Bengtsson, Enhetschef kommunikationsenheten på Migrationsverket i Malmö, 5 kap 1, 2 och 6 §§ och 13 kap. 1§ i utlänningslagen.

⁶ Wikrén, G. och Sandesjö, H., s. 29.

⁷ SOU 2009:56, s. 195-196.

⁸ Wikrén, G. och Sandesjö, H., s. 54-57, 77-80.

Om den asylsökande inte beviljas asyl utvisas han normalt. Ibland misstänks det att den asylsökande kommer att avvika, och ibland misstänker Migrationsverket att den asylsökande inte kommer att medverka till utvisningen. I dessa fall finns möjligheten att sätta den asylsökande i förvar, vilket är en sorts fängelse. Polisen hjälper sedan till att utvisa den asylsökande. Asylsökande kan också tas i förvar om de vägrar medverka till att hans eller hennes identitet utreds, även om detta är mer ovanligt.⁹

5. Non refoulement principen

Den folkrättsliga regleringen:

Principen om non refoulement finns återgiven i en mängd konventioner, bland andra art.3 i Tortyrkonventionen (CAT), art. 33 i Flyktingkonventionen, art. 2, 6 och 7 i Konventionen om de politiska och medborgerliga rättigheterna (ICCPR) och art. 3 i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna (EKMR).¹⁰ Principen kan vid första anblick tyckas ha återgetts i samma form i alla dessa konventioner. Däremot visar en undersökning av praxis att de olika övervakande mekanismerna till konventionerna har en delvis annorlunda tolkning av principen.¹¹ I denna uppsats kommer endast definitionen enligt CAT, samt dess svenska motsvarighet, att undersökas.

Regleringen i CAT, Art. 3

Rekvisit i tortyrkonventionen:

- 1) Väsentlig grund för att misstänka risk för tortyr. Risken måste vara personlig specifika grunder krävs
- 2) Grova, uppenbara och systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter, även om detta är ett rekvisit som alltid behöver uppfyllas.

---

⁹ Wikrén, G. och Sandesjö, H., s. 474-482.

¹⁰ UNHCR, "Advisory Opinion on the Extraterritorial Application of non-refoulement obligations under the 1951 convention relating to the status of refugees and its 1967 protocol" (2007), Genève, s. 11-12, Gillard, E.-C., "There's no place like home: states' obligations in relation to transfers of persons", i *International Review of the Red Cross*, Vol. 90, No. 871, 2008, s. 707-710.

¹¹ Chan, P., "The protection of refugees and internally displaced persons: non refoulement under customary international law" (2006), i *The international journal of human rights*, s. 231-239, Vol. 10, No. 3, s. 232-235, Battjes, H., Soerings legacy, *Amsterdam Law Forum*, s. 139-150, Vol. 1:1, s. 140-146,

Rekvisiten kommer att förklaras ytterligare i kapitel 3.

Sedvana eller jus cogens?:

Principen om non refoulement har sakta utvecklats genom åren, och har kodifierats genom en mängd olika konventioner.¹² Principen har utvecklats redan innan de mänskliga rättigheterna. I den akademiska världen, liksom i den övriga världen, råder det stor debatt kring om non refoulement principen är att anse som jus cogens.¹³ Ingen konsensus har hittills nåtts, men diskussionen pekar mot att principen är starkt förankrad i sedvanerätten. Staters agerande samt opinio juris befäster fortsättningsvis denna princip, och antyder att principen om non refoulement kan vara på väg att bli en grundläggande norm i folkrätten.¹⁴

Den svenska regleringen:

Genom att Sverige har ratificerat CAT, och en mängd andra konventioner innehållande ett förbud mot non refoulement, har Sverige förbundit sig till att se till att de som befinner sig inom statens jurisdiktion.

Principen om non refoulement i den svenska utlänningslagen, kap 12 §2 i utlänningslagen, har sin förebild i art. 33 i flyktingkonventionen från 1951. Definitionen är bredare än den i CAT, och erbjuder skydd för alla vars liv eller hälsa hotas p.g.a. ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss folkgrupp eller politisk åskådning och liknande omständigheter. Tortyr är således inte den enda risken som inte är godtagbar enligt denna definition. Den svenska regleringen erbjuder här ett bättre skydd, vilket borde indikera att vår bedömning av risken att utsättas för tortyr skulle vara mer generös enligt svensk lag. Så är dock inte fallet enligt tortyrkommitténs praxis.¹⁵

Det kan vara problematiskt att undersöka de svenska rättsreglerna utan att ta hänsyn till de EU-rättsliga reglerna. Däremot har EU inte något gemensamt system för att hantera det asylrättsliga området. De främsta EU-källorna till asylrätten som påverkar den svenska nationella lagstiftningen och tillämpningen av andra rättsregler är asylprocedurdirektivet och skyddsgrundsdirektivet. Dessa har i stor del transformerats till att bli en del av

---

¹² Hathaway, J., s. 508-510.

¹³ Hathaway, s. 514-515.

¹⁴ Allain, J., "The jus cogens nature of non refoulement"(2002), i International Journal of Refugee Law, s. 533-558, Vol. 13, No. 4, Oxford University Press, Oxford, s. 538-542.

¹⁵ Wikrén, G. och Sandesjö, H., s. 514-516.

utlänningslagen. Även Dublinförordningen kan vara relevant i förhållande till non refoulement förbudet, eftersom brott mot denna princip även kan ske när en flykting förflyttas inom EU.¹⁶

Migrationsmål är förvaltningsrättsliga mål, som inte aktualiserar principen om res judicata (negativ rättskraft). Detta innebär att även om ett mål har avgjorts, utgör detta faktum inte ett rättegångshinder, vilket innebär att fallet kan tas upp på nytt trots att det redan har avgjorts. Svensk lag föreskriver dock att det måste ha tillkommit nya omständigheter, vilka inte redan har prövats i någon instans.¹⁷

Ofta motiveras bristen på uppföljning av att man inte avvisar en person, ifall det råder minsta osäkerhet om personen kommer att utsättas för tortyr eller annan grym omänsklig behandling. Däremot är denna bedömning, i enlighet med den svenska utlänningslagen, framåtsyftande. Detta innebär att det måste föreligga en reell risk för att personen i *framtiden* kommer att utsättas för tortyr eller annan grym omänsklig behandling när personen återvänder. Bedömningen baseras ofta på den asylsökandes muntliga utsaga, eftersom de flesta asylsökande inte har någon annan dokumentation av vad de har fått utstå. På grund av detta är det av avgörande betydelse att den asylsökande och hans eller hennes utsaga anses vara trovärdig, eftersom detta ofta är den enda informationen som migrationsverket har att gå efter i bedömningen. Hur det sedan går vid själva återvändandet är inte något som den svenska staten anser sig behöva kontrollera.

Risken att i framtiden utsättas för tortyr måste vara personlig, vilket innebär att det inte räcker med att det generellt sett är farligt för människor att vistas i området. Exempelvis är det inte tillräckligt att det är vanligt att personer i området där den asylsökande kommer från blir torterade. Den asylsökande måste göra sannolikt att just han eller hon kommer att bli utsatt för tortyr. Enligt tortyrkonventionens definition av tortyr, finns det dock en mängd begränsningar för vad som bedöms vara tortyr. Den avgörande skillnaden jämfört med andra konventioners definition av tortyr är att det måste vara staten som är förövare. Detta innebär att det inte anses vara tortyr om den asylsökande riskerar att bli utsatt för tortyr från en väpnad grupp som inte tillhör staten. Enligt utlänningslagen måste då utlänningen för att få asyl visa att det skydd staten erbjuder individen för att skydda denna mot tortyr inte är tillräcklig för att skydda

---

¹⁶ Wikrén, G. och Sandesjö, H., s. 48-54.

¹⁷ 13 kap. 13§ utlänningslagen.

individen.¹⁸

Bedömningen om risken för att utsättas för tortyr är sannolik eller inte kan dessutom variera stort mellan de olika instanserna. Detta är möjligt eftersom hur denna bedömning skall göras inte är reglerat i lag. Visserligen är det ofta fördelaktigt för den asylsökande att hans eller hennes fall avgörs med hjälp av en bedömning som sker utefter omständigheterna i det enskilda fallet. Däremot är det inte fördelaktigt för individen att de inte vet vad som är avgörande för att de olika instanserna skall fatta ett beslut som tillåter dem att få asyl. Visserligen finns det en hel del lagstadgade kriterier för att göra denna bedömning, men det är fortfarande så att den information som kan sorteras in under dessa kriterier kan värderas olika. Hur den information som framkommer värderas, är inte något som alltid framkommer i de olika instansernas bedömning. Detta är ett stort hot mot rättssäkerheten och förutsebarheten för individen, och innebär att det även med hjälp av en advokat är oerhört svårt att utforma sitt fall så att den asylsökandes skäl för asylansökan stämmer in på de krav som ställs. Om landinformationen är motsägelsefull, är det ofta svårt att argumentera för att en viss rapport skall tillmätas större betydelse, eftersom man inte vet vilka kriterier som gör att en rapport tillmäts stor betydelse.¹⁹

Sveriges folkrättsliga åtaganden:

Oavsett om Sverige anser att non refoulement är jus cogens eller inte, har vi fortfarande ratificerat Genevekonventionen om flyktingar samt har non refoulement inskriven i vår utlänningslagen. Därför är vi bundna till principen. Jus cogens innebär dock en absolut rättighet för individen och en korresponderande absolut skyldighet för staten att inte sända tillbaka individer i strid med principen. Detta innebär ett starkare skydd för individen om non refoulement anses vara jus cogens. Däremot avgörs dessa frågor (om en individ skall sändas till ett land där han riskerar tortyr etc.) ofta endast genom statens nationella rättssystem.

Sverige är traditionellt en dualistisk stat, vilket innebär att vi inte tillämpar ens de lagar vi har ratificerat i den internationella rätten, om de inte har införlivats i svensk lag. Införlivandet kan ske genom att inkorporera, transformera eller att konstatera lagharmoni. Sverige gör ofta det senare, eftersom det anses att EKMR är den främsta människorättskonventionen. Detta innebär att Sverige anser att vi inte behöver införliva andra människorättsregler i den svenska

---

¹⁸ Wikrén, G. och Sandesjö, H., s. 164, CAT, art. 1.

¹⁹ Bolding, P. O., *Går det att bevisa?*(1989), Norstedts Förlag AB, Stockholm, s. 24-27, 95-108.

rättsordningen, eftersom EKMR anses täcka alla situationer och Europadomstolens praxis och tolkning av lagen är den enda som Sverige anser sig vara juridiskt bundna att följa i den nationella rättsordningen.²⁰ Konsekvenserna av detta är, exempelvis när det gäller flyktingkonventionen som är aktuell i föreliggande arbete, att Sverige inte anser sig vara bundna av UNHCR:s rekommendationer gällande vilka länder som flyktingar riskerar tortyr om de överlämnas till.

Beträffande mänskliga rättigheter föreligger ingen hierarki när det gäller deras förverkligande. Däremot verkar det som om det ofta, både av migrationsverket och domstolar (ECtHR bl.a.) i praktiken inför en hierarki när det gäller att skydda vissa mänskliga rättigheter, även om detta framgår indirekt snarare än att explicit motiveras. När det gäller principen om non refoulement, verkar det som om även ECtHR antar en mer hårdför linje och anser att endast vissa rättigheter är värda att skydda, på så vis att de inte får avvikas från under några omständigheter. I och med att förbudet mot tortyr är absolut, är det olagligt att sända tillbaka människor till ett ställe där de riskerar tortyr. Det är däremot inte otillåtet att sända tillbaka en person till ett område där personen riskerar att t.ex. inte få utöva sin religion. Absoluta rättigheter får på detta vis en högre status, och det skapas en hierarki i och med att vissa rättigheter alltid är värda att skydda, medan andra inte anses vara lika skyddsvärda. Detta innebär i sin tur att vissa mänskliga rättigheter blir mer värda, om inte annat för att individen anses vara extra skyddsvärd om vissa rättigheter, men inte andra, riskeras.²¹

Konsekvenserna av detta kan vara att den asylsökande väljer att hävda att man riskerar tortyr, för att man tror att detta ökar chanserna att inte bli tillbakasänd, trots att man kanske har skäl som talar för asyl på en annan grund. Detta påverkar i sin tur trovärdighetsbedömningen, som är av otroligt stor betydelse när den asylsökande inte kan framföra andra bevis än sin egen utsaga som asylskäl. Om det framkommer att den asylsökande inte har talat sanning i något avseende, kan detta medföra att hela den asylsökandens utsaga anses vara påhittad/inte vara trovärdig.²²

I förlängningen innebär detta att Sverige även på det internationella planet, om nu EU skall räknas tillhöra ett rent internationellt plan, själv avgör vilka av de regler vi anslutit oss till som

---

²⁰ SOU 2010:70, s. 148.150, 159-160, 319.

²¹ den Heijer, s. 295-298, Smith, R., *Textbook on international human rights*(2007), Oxford University Press, New York, s. 209-212.

²² Tala v. Sverige (CAT/C/17/D/43/1996), stycke 8.2.

vi faktiskt implementerar och upprätthåller. Individer vars omständigheter räknas strida mot principen om non refoulement enligt CAT får således inte något skydd i den svenska nationella rätten, om situationen endast faller inom CAT och inte inom EKMR. Eftersom staten är skyldig att tillförsäkra individen dennes mänskliga rättigheter, är denna diskrepans ytterst oroväckande. Staten begränsar vilka av individens mänskliga rättigheter som är fastställda och därmed utkrävbar i den nationella rätten. Eftersom väntetider till internationella MR-kommissioner kan vara långa, blir konsekvenserna av statens val av vilka mänskliga rättigheter vi vill tillämpa ofta ödesdigra, då beslut enligt den nationella rättsordningen ofta hinner verkställas innan en internationell människorättskommission hinner yttra sig. Ofta är det då redan för sent, och individen har blivit utsatt för en grov människorättskränkning som inte kan kompenseras av staten.²³

6. Rättsfall: Sveriges brott mot non refoulement principen i CAT

Kaveh Yaragh Tala v. Sverige (CAT/C/17/D/43/1996):

Tala kommer från Iran och har varit en aktiv medlem av motståndsrörelsen "Folkets Mujahedinorganisation" sedan 1985. Under sin militärtjänst i Irans armé 1987 samarbetade han med motståndsrörelsen, bland annat genom att tipsa den om transportrutter för ammunition och vapen. Han greps 1989 av "Revolutionsvakterna" när han försökte smuggla ut passerkort som tillåter bilar att köra omkring utan inspektion till motståndsrörelsen. Under den tre månader långa fängelsetiden blev han torterad åtskilliga gånger. När han sedan blev tvungen att uppsöka läkarvård, blev han överförd till ett fängelse. Därefter släpptes han i väntan på rättegång, eftersom hans far mutade fängelsevakterna med äganderätten till familjens hus. Tala flydde därefter till Sverige, där han ansökte om asyl. När hans ansökan nekades begärde han byte av advokat, vilket också beviljades. Den nya advokaten lyssnade på hans version, och först nu kunde Tala tala ut om det han fått utstå. I överklagandet åberopades de nya omständigheterna i kombination med ett yttrande från motståndsrörelsens svenska gren.

---

²³ den Heijer, s. 295-298, Brownlie, I., Principles of public international law(2008), Oxford University Press, New York, s. 565-567

Trots detta fick Tala avslag på sin ansökan, vilket leder hans advokat till att påstå att Sverige vägrar fästa avseende vid alla de bevis som framlagts av Tala, eftersom han inte anses trovärdig. Detta strider mot art. 199 i UNHCR:s handbok, vilken stiftar att falskt vittnesmål inte ger tillräckliga skäl för att den asylsökande skall nekats uppehållstillstånd. Vidare stiftar art. 198 i UNHCR:s handbok att flyktingar ofta är rädda för att berätta hela sin historia för myndigheter. Detta är särskilt med tanke på att det i hemlandet är myndigheter som personen fruktar. Eventuella oklarheter skall också tolkas till den asylsökandes fördel, i enlighet med principen om ”benefit of the doubt”.²⁴

Sverige anser att Tala inte är trovärdig, eftersom hans historia är inkonsekvent. Vidare tror inte Sverige att hans skador har uppkommit till följd av tortyr, men de presenterar inte heller någon annan sannolik förklaring för hur skadorna skall ha uppkommit. Tala anses inte heller ha styrkt sin identitet, eller sitt engagemang i motståndsrörelsen. Sverige påstår sig också tillämpa väsentligen samma test som används i art. 3 för att fastställa om Tala riskerar tortyr om han utvisas. Sverige anser också att Talas detaljerade beskrivningar av när han blev torterad, i kombination med att hans övriga historia är inkonsekvent, talar för att han inte är trovärdig.²⁵

Kommitténs kommentarer:

Det faktum att staten anser sig applicera väsentligen samma test som i art. 3 CAT är inte synonymt med att Sverige har applicerat detta test. I kommitténs prövning av fallet anser de att Talas inkonsekventa version av händelseförloppet kan förklaras, samt att situationen i Iran är så dålig att det föreligger en personlig och förutsebar risk för Tala att torteras om han utvisas till Irak.²⁶

Författarens reflektioner:

Det är mycket svårt att få byta offentligt biträde i migrationsmål, vilket antyder att den första försvararen kan ha varit fullständigt olämplig som försvarare.

---

²⁴ Wikrén, G. och Sandesjö, H., s. 180, Tala v. Sverige (CAT/C/17/D/43/1996), stycke 2.1-3.4, 8.2.

²⁵ Tala v. Sverige (CAT/C/17/D/43/1996), stycke 5.3, 7.6.-7.7.

²⁶ Tala v. Sverige (CAT/C/17/D/43/1996), stycke 10.3.-10.4.

Ali Falakaflaki v. Sweden (CAT/C/20/D/89/1997):

Ali Falakaflaki är en man från Iran, som har varit engagerad i motståndsrörelsen Nezat Azadi, vilken kämpar mot den Iranska regimen. I syfte att stoppa hans politiska engagemang, blev han utsatt för tortyr i Evin-fängelset i Iran. Tortyren tog bl.a. formen av utdragna fingernaglar och skenavrättning, och utfördes av den Iranska polisen Pasdaran. Centrum för tortyr har också yttrat sig för att styrka hans påstående att han blivit torterad.²⁷

Sverige invänder med att de inte anser att risken att Falakaflaki utsätts för tortyr inte är en förutsebar eller nödvändig konsekvens av att han blir tillbakasänd till Iran. Det anses inte heller fastställt att Falakaflaki är utsatt för en sådan personlig risk som krävs för att han skall beviljas uppehållstillstånd. Vidare anser inte Sverige att det är fastställt om regimen i Iran genomför grova, uppenbara och storskaliga kränkningar av mänskliga rättigheter. Därutöver ifrågasattes Falakaflakis trovärdighet genom att Sverige inte anser att hans utsaga om att hans syster har blivit fängslad efter att ha tagit emot en kommunikation från honom. Sverige anför att som rutinerad kämpe för motståndsrörelsen, kan Ali Falakaflaki inte använt sig av en då dåligt genomtänkt plan för att överlämna det han skriver till. Sverige anser att han, om han hade talat sanning, hade använt sig av någon av de enligt Sverige av motståndsrörelsen etablerade kommunikationskanalerna för överlämnandet.²⁸

Vad gäller yttrandet från Centrum för tortyr, lämnas detta utan avseende eftersom Migrationsverket redan innan har bedömt att Falakaflakis påstående att han blivit torterad inte är trovärdigt. Bedömningen ändras inte genom att yttrandet tillförts ärendet.

Sverige anser också att det faktum att Falakaflaki hade ett visum när han reste till Sverige, samt att han väntade två veckor från dagen han anlände till Sverige med att söka asyl visar att han inte är skyddsbehövande. Om han hade varit skyddsbehövande anser Sverige att han inte hade kunnat resa ut ur Iran med ett giltigt pass, eller ett giltigt visum. Inte heller hade han kunnat muta statstjänstemän att ge honom interna dokument som berörde hans situation. Denna uppfattning har Sverige, trots att migrationsverkets mest anlitade förtroendeadvokat i Iran har sagt att detta är svårt men inte omöjligt att göra.²⁹

---

²⁷ Ali Falakaflaki v. Sweden (CAT/C/20/D/89/1997), stycke 2.1-2.6.

²⁸ Ali Falakaflaki v. Sweden (CAT/C/20/D/89/1997), stycke 4.6.-4.12.

²⁹ Ali Falakaflaki v. Sweden (CAT/C/20/D/89/1997), stycke 5.3.

Kommitténs kommentarer:

Kommittén har noterat att Sverige har anfört att de svenska myndigheterna har påstått att de utför väsentligen samma test som föreskrivs i art. 3 CAT när de avgör om en person skall avvisas eller inte. Däremot finns det enligt kommittén inte något som tyder på att Sverige faktiskt utför det test som krävs enligt art. 3 CAT. Vidare finner kommittén att Falakaflaki är trovärdig, särskilt med tanke på att han bevisligen har utsatts för tortyr. I kombination med posttraumatisk stress kan detta ge den utsatte svårt att presentera en sammanhängande berättelse i förhörsförhållanden.³⁰

Författarens reflektioner:

Sverige lämnar bedömningen om Iran är ett land som utför grova, uppenbara systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter upp till kommissionen att avgöra. Det är anmärkningsvärt att Sverige inte kan göra denna bedömning, särskilt med tanke på att Migrationsverkets databas Lifos innehåller en stor del landinformation. Om informationen i Lifos inte är tillräcklig för att göra denna generella bedömning, är den då tillräcklig för att avgöra en så specifik bedömning om ifall det föreligger en reell risk för Falakaflaki att återvända till Iran. Eftersom Sverige vid denna tid inte avslöjade var de fick sin landinformation från, är det dock svårt att kontrollera vilken information som har använts vid just detta tillfälle. Därutöver verkar det som om det föreligger en stor diskrepans mellan det av art. 3 föreskrivna testet för att förhindra refoulement, och det test som svenska myndigheter använder för bedömningen.

Orhan Ayas v Sverige (CAT/C/21/D/97/1997):

Orhan Ayas kommer från en politiskt aktiv kurdisk familj i Turkiet. Även om Ayas själv hävdar att han inte har varit politiskt aktiv, har han på grund av sin familj fått utstå bl.a. tortyr i form av slag under fotsulorna och att bli hängd i armarna under förhör med honom i syfte att få information om hans familj. Detta har i hans andra överklagan styrkts av ett läkarintyg från Karolinskas tortyrcenter. Efter att han släppts, gömde han sig medan hans familj ordnade transport till Sverige åt honom. Väl i Sverige förstörde Ayas sitt pass, på inrådan av hans politiskt aktiva släktingar, för att skydda deras identitet. Han väntade också två dagar innan han ansökte om asyl, vilket Sverige ansåg tala mot hans trovärdighet och skyddsbehov. De svenska myndigheterna anser vidare att eftersom endast Ayas familj, och inte Ayas

---

³⁰ Ali Falakaflaki v. Sweden (CAT/C/20/D/89/1997), stycke 6.4.-6.6.

personligen, har varit politiskt aktiv, finns det inte någon risk för Orhan Ayas att återvända till Turkiet. Vidare anføres att Ayas inte behöver bli tillbakasänd till regionen där han förut bodde, och att det är den enda regionen i vilken han möjligen riskerar att utsättas för tortyr om han återsänds. Försvaret påpekar även att Sverige har fäst oproportionerligt stor vikt vid trovärdighetsbedömningen. Detta innebär att allt Orhan Ayas har sagt inte räknas som trovärdigt, trots att hans motivering till varför han har ändrat sin historia är trovärdig.³¹

Kommitténs kommentarer:

I enlighet med Tala v. Sverige och Falakafliki v. Sverige anser kommittén Ayas version trovärdig och grundar sin bedömning på samma rättsregler som skildrats ovan.³²

Författarens reflektioner:

Det är svårt att se Sveriges motivation till varför Orhan Ayas förklaring om varför han har förstört sitt pass och ljugit om sina släktingar.

Halil Haydin v Sverige (CAT/C/21/D/101/1997):

Halil Haydon kommer från den sydöstra delen av Turkiet och har varit aktiv inom PKK (Partaya Karkeren Kurdistan, Turkiska Arbetarpartiet). Han blev arresterad och torterad i 40 dagar och blev bland annat utsatt för elchocker och knytnävsslag. Sedan dess har han blivit förhörd närhelst turkisk polis har befunnit sig i närheten av hans hemby. Efter att ha blivit angiven flydde han till Sverige via Rumänien. Haydon ansökte om asyl direkt när han anlände till landet, men blev nekad. Därefter har han hållit sig gömd i Sverige medan han väntat på att avslagsbeslutet skall preskriberas. En ytterligare ansökan om asyl har sedan dess avslagits. Centrum för tortyr kan varken bekräfta eller dementera att han har blivit utsatt för tortyr, men påpekar att den form av tortyr som Haydin påstår sig ha utstått inte alltid lämnar fysiska spår. UNHCR i Stockholm har i ett yttrande klargjort behovet av att utreda om asylsökande som sänds tillbaka till Turkiet riskerar tortyr. UNHCR anser att det inte finns någon plats i Turkiet som är säker för PKK-sympatisörer.³³

---

³¹ Orhan Ayas v Sverige (CAT/C/21/D/97/1997), stycke 2.2.-2.3., 4.4.-4.9.

³² Orhan Ayas v Sverige (CAT/C/21/D/97/1997), stycke 6.4.-6.7.

³³ Halil Haydin v Sverige (CAT/C/21/D/101/1997), stycke 3.1-3.3, 4.10-4.13.

Sverige anför att det inte är tillräckligt att det finns en risk för att den asylsökande skall utsättas för tortyr, utan det måste vara en förutsebar och nödvändig konsekvens av att den asylsökande återsänds. Det ifrågasätts även varför Halil Haydon inte blev förd inför rätta och varför han blev släppt efter att han greps, om hans politiska aktivitet var välkänd för staten.

Kommitténs kommentarer:

Risken för att den asylsökande kommer att bli torterad måste inte sträcka sig till att vara högst sannolik. Den delar UNHCR:s uppfattning om att det inte finns någon säker tillflyktsort i Turkiet för PKK-sympatisörer. De anser vidare att fullständig exakthet inte kan förväntas av ett tortyroffer, särskilt inte om han eller hon har drabbats av posttraumatisk stress. Därför anser kommittén att det finns en påtaglig risk att Halil Haydon kommer att bli torterad om han återsänds till Turkiet.

A.S. v. Sverige (CAT/C/25/149/1999):

A.S. är från en sekulär familj i Iran och har ansökt om flyktingstatus i Sverige 1997. Hennes man blev dödad i Iran under oklara omständigheter. Efter hennes mans död inledde hon ett förhållande med en kristen man, men när de blev påkomna flydde hon till Sverige efter en kort tid i fängelse. När A.S. flydde var hon också tillfällig fru till en ayatolla i Iran. Han har senare hotat henne via telefon. A.S. åberopar en mängd olika källor till stöd för sina påståenden. Exempelvis har hon inhämtat yttranden från professor Jan Hjärpe, en expert på Islam, som bekräftar att det är vanligt med tillfälliga giftermål. Han bekräftar även A.S. påståenden angående vad som utgör otrohet, samt de straff som utdöms för otrohet.³⁴

Sverige anser inte att hennes version om hur hon har behandlats är trovärdig och anför väsentligen samma skäl som i ovanstående rättsfall till stöd för denna bedömning. Sverige har också bestridit att hon är gift med en ayatolla, samt att stening inte längre utdöms som straff för otrohet i Iran. A.S. advokat har anført att Sveriges uppfattning om att det inte är olagligt att som ogift ha ett förhållande med en kristen man är felaktig och baserad på en västerländsk förståelse av reglerna kring giftermål.³⁵

---

³⁴ Stycke 5.4. och 5.12 i A.S. v. Sverige.

³⁵ Stycke 4.11-4.13 i A.S. v. Sverige.

Kommitténs kommentarer:

Även om kommittén inte anser att A.S. har lyckats nå upp till beviskravet att presentera verifierbar information som tillåter henne att komma i åtnjutande av principen om ”benefit of the doubt”, anser kommittén ändå att hon har återfett tillräckligt detaljerad information för att hennes historia skall anses trovärdig. Kommittén förbjuder Sverige att utvisa A.S. samt återförvisar målet till Sverige för ett positivt beslut om uppehållstillstånd.³⁶

Chedli Ben Ahmed Karoui v. Sverige (CAT/C/28/D/185/2001):

Karoui kommer från Tunisien och söker uppehållstillstånd i Sverige pga. sitt engagemang i en motståndsrörelse. Han har tidigare blivit arresterad för sin verksamhet, och är dömd till fängelse i Tunisien, där han riskerar att utsättas för tortyr om han sänds tillbaka till Tunisien. Sverige anser att det talar till hans nackdel att han väntade 17 dagar med att söka uppehållstillstånd, samt att detta visar att han inte är skyddsbehövande.³⁷

Kommitténs bedömning:

Kommittén påpekar att Sverige inte kan förvänta sig att ett tortyroffer skall ge en klar berättelse av vad han eller hon har fått utstå, och anger att Karoui inte får lämnas ut av Sverige, i enlighet med rättsreglerna i ovanstående fall.³⁸

Ahmed Hussein Mustafa Kamil Agiza v. Sverige (CAT/C/34/D/233/2003):

Händelseförloppet i detta fall kan anses notoriskt och därför går författaren direkt in på argumentationen som läggs fram av parterna.

Agiza anför att han har blivit torterad, både på svenskt territorium, under resan med CIA:s plan till Egypten, samt under sin fängelsevistelse i Egypten. Vidare anser han och hans offentliga biträde att Sverige har bördan att bevisa att Agiza inte har blivit torterad under händelseförloppet, eftersom Sveriges regering litade på diplomatiska garantier när Agiza utlämnades. Först går Sverige ut starkt och argumenterar för att fallet inte kan behandlas av tortyrkommittén eftersom det har lämnats in 18 månader efter Agiza blev utlämnad. Fallet

---

³⁶ Stycke 8.4 – 8.7 och 9 i A.S. v. Sverige.

³⁷ Stycke 2.8-2.9 i A.S. v. Sverige.

³⁸ Chedli Ben Ahmed Karoui v. Sverige (CAT/C/28/D/185/2001, stycke 10.

utgör enligt Sverige därmed ett missbruk av rätten att lämna in individuella klagomål. Om tortyrkommittén inte anser detta, tycker Sverige att fallet ändå redan är avgjort, eftersom Agizas fru redan har lämnat in ett klagomål till tortyrkommittén. Detta fall berör väsentligen samma omständigheter och har avgjorts till hennes nackdel. Sverige anser därför att principen om res judicata bör gälla som ett hinder för att ta upp klagomålet. När tortyrkommittén avgör att de kan behandla fallet, backar Sverige något och erkänner att det är möjligt att vara självkritisk när det gäller hur fallet Agiza har hanterats.³⁹

När det gäller användandet av diplomatiska garantier anför Sverige att ECtHR har ansett det möjligt att använda diplomatiska garantier för att förhindra att en asylsökande inte blir torterad om han utlämnas. I detta fall rörde det sig om en utlämning från Frankrike till USA. Däremot har ECtHR också enligt praxis funnit det olämpligt att använda diplomatiska garantier när landet som den asylsökande återsänds till inte har tillräcklig kontroll över sina fängelser att de i praktiken kan garantera den asylsökandes säkerhet. Det senare fallet rör en utlämning från Storbritannien till Indien. Sverige ansåg inte att han hade blivit utsatt för tortyr, även om de ansåg att han hade blivit illa behandlad. Tortyr finns dock inte definierat i Svensk lag, vilket kan göra det svårt för svenska myndigheter att göra en bedömning om någon har blivit torterad eller inte. Enligt CAT skall tortyrdefinitionen intas i Sveriges nationella lagstiftning. Detta har ännu inte gjorts, trots att tortyrkommittén påpekar detta varje gång Sverige granskas.⁴⁰

Kommitténs bedömning:

Frågan är om Sveriges överlämnande av Agiza var tillåtet enligt art. 3. Bedömningen kommer att ha sin utgångspunkt i vad Sverige visste, eller borde ha varit medveten om, vid tidpunkten för överlämnandet. Kommittén anser att Sverige visste, eller borde ha varit medveten om, att tortyr är vida använt på politiska fångar. Sverige visste också att SÄPO misstänkte Agiza för att vara terrorist och ett hot mot Sveriges säkerhet. Det var därför fallet hänvisades till regeringen, och blev därmed ett så kallat säkerhetsfall, vilka är omöjliga att överklaga. Vidare visste Sverige att både USA och Egyptens säkerhetstjänster var intresserade av Agiza, samt att USA hade erbjudit sig att bistå i utvisningen av Agiza till Egypten. Sverige såg också hur Agiza blev behandlad på flygplatsen, och har i en nationell utredning erkänt att den behandling som Agiza fick utstå på svenskt territorium utgjorde tortyr. Diplomatiske garantier

---

³⁹ Ahmed Hussein Mustafa Kamil Agiza v. Sverige (CAT/C/34/D/233/2003), stycke 4.2-4.4, stycke 5.1. och 5.8.

⁴⁰ Ahmed Hussein Mustafa Kamil Agiza v. Sverige (CAT/C/34/D/233/2003), stycke 11.5, 12.19, 12.28-29.

var således inte en effektiv metod för att förhindra tortyr, eftersom staten inte ens kunde förhindra att Agiza blev torterad på Sveriges eget territorium. Agiza blev utsatt för ytterligare tortyr i Egypten, vilket visar den dåliga kvalitet som de diplomatiska garantierna höll. Särskilt i kombination med vad den senare utredningen har visat, framkommer det att Sverige inte har undersökt situationen tillräckligt innan beslutet om utvisning av Agiza fattades. Därutöver borde Sverige, i ljuset av det som har framkommit, ha fattat ett annat beslut för att undvika att bryta mot konventionen. Kommittén finner också att fallet med Agizas fru skiljer sig inom de mest relevanta omständigheterna, och har därför inte den relevans som staten anför i målet.⁴¹

Vad gäller Agizas kompensation för det lidande han har fått utstå, anser kommittén att art. 3 går att tolka så att regeln innehåller gottgörelse. Sverige får ytterligare kritik för att säkerhetsfallen inte hålls i enlighet med de reglerna om rättssäkerhet som är etablerade i de mänskliga rättigheterna. Agiza blev gripen och utvisad direkt efter beslutet att avvisa hans asylansökan fattades. Därmed har Agiza också berövats sin rätt att överklaga beslutet, vilket strider ytterligare mot principerna om en rättvis rättegång. Resultatet av detta var det inte ens var möjligt för Agiza att överklaga beslutet till tortyrkommittén förrän 18 månader senare. Även om kommittén anser att statens säkerhet är ett legitimt skyddssyfte som möjliggör vissa kompromisser i prövningsprocessen, får staten aldrig bryta mot art. 3 när staten tillvaratar sitt intresse. Art. 3 är absolut, och får inte kompromissas med ens när statens säkerhet anses hotad. Sverige har också brutit mot art. 3 när man inte har tillsett att en effektiv, fristående och opartisk granskning av ärendet har genomförts.⁴²

Sverige borde även, i enlighet med art. 22 i CAT, bistått Agiza att tillvarata sin rättighet att överklaga till kommittén, vilken kunde ha iniberat beslutet om avvisning tills det individuella klagomålet hade prövats av kommittén. Agizas advokat blev inte ens informerad om sin klients avvisning förrän dagen efter Agiza blev avvisad. Sverige har således också brutit mot art. 22 CAT. Kommittén erinrar också Sverige om att de själva ex officio är fullständigt kapabla, och har jurisdiktion att fatta beslut gällande vilka fall som faller under konventionens tillämpningsområde och vilka fall som skulle missbruka klagorätten, oavsett vad Sverige hävdar till sitt försvar. Kommittén gör just denna prövning ex officio i varje fall,

---

⁴¹ Ahmed Hussein Mustafa Kamil Agiza v. Sverige (CAT/C/34/D/233/2003), stycke 10.1-11.14, Dixon, s. 253-255.

⁴² Ahmed Hussein Mustafa Kamil Agiza v. Sverige (CAT/C/34/D/233/2003), stycke 13.2-13.3.

för att upptäcka om res judicata eller litispændens föreligger innan de prövar klagomålet.⁴³ Sverige borde dessutom vara särskilt medveten om denna prövning, eftersom det inte är första gången vi står inför kommittén för att vi har brutit mot konventionen.

Författarens reflektioner:

Värt att notera här är att detta inte är ett fall där det brister i bevisvärderingen. Detta kan förstås bero på att Agiza inte fick en rättegång innan han utvisades. I stället var problemet att Migrationsverket och Utlänningsnämnden samarbetade med SÄPO, och sedan hänvisade fallet till regeringen för prövning. Här har Sverige i stället värderat de omständigheter som förelåg vid tidpunkten för på ett, enligt kommittén, felaktigt vis. Sverige får vidare skarp kritik för vårt system för prövning av säkerhetsfall, vilka inte kan överklagas. Detta strider mot art. 22 CAT och mot grundläggande principer om en rättvis rättegång och rättssäkerhet. Trots denna skarpa kritik, har Sverige fortfarande inte tagit bort möjligheten att hänvisa säkerhetsfall till regeringen. Vidare har Socialdemokraterna, som styrde Sverige under 2001 när händelserna skedde, inte tagit avstånd från användandet av diplomatiska garantier vid utvisningar. Det är värt att notera att alla övriga riksdagspartier, även om författaren inte har någon information från Sverigedemokraterna eftersom de inte var ett riksdagsparti när dessa frågor debatterades, har tagit avstånd från diplomatiska garantier.⁴⁴

Munir Aytulun and Lilav Güclü v. Sverige (CAT/C/45/D373/2009)

Klagomålet rör Aytulun och hävdar att Sverige skulle bryta mot art. 3 CAT om han utvisas till Turkiet. Aytulun är kurd har varit en stridande medlem i PKK. Under sin tid som soldat har han varit eftersökt av Turkiet, och är under tiden som klagomålet behandlas även eftersökt av PKK för att han avvek från dem när han inledde ett förhållande med en medsoldat, vilket inte är tillåtet. Sverige anser att han inte är en framstående medlem i PKK och att han inte riskerar tortyr om han avvisas till Turkiet. Vidare har Aytulun inte beviljats prövningstillstånd för att få sitt fall överklagat hos Migrationsöverdomstolen. Migrationsverket fann Aytuluns berättelse trovärdig, men anser inte att Aytulun skulle bli föremål för strängare bestraffning än vad som är rimligt för de brott han har begått som medlem i PKK.⁴⁵

---

⁴³ Ekelöf, s. 41-42, Ahmed Hussein Mustafa Kamil Agiza v. Sverige (CAT/C/34/D/233/2003), stycke 13.2.-13.5, 13.9-15.

⁴⁴ Amnesty International World Report, s. 311.

⁴⁵ Munir Aytulun and Lilav Güclü v. Sverige (CAT/C/45/D373/2009) Stycke 2.1.-3.2, 4.1-4.4, 4.8-4.13.

Sverige anför vidare att Turkiet nu har en nolltoleranspolicy mot tortyr, även om Sverige medger att tortyr fortfarande förekommer, men nu i en mycket mindre utsträckning. Turkiets lagstiftning har också ändrats så att det är enklare för tortyroffer att rapportera förövaren till myndigheterna. Sverige anser att det är viktigt att skilja på om någon blir förföljd, eller straffad som konsekvens av att man har begått ett brott. Sverige anser att det är Turkiets uppgift att skydda Aytulun mot PKK, samt att han inte har visat att Turkiet inte är förmöget att bistå honom med detta. Sverige påstår att de myndigheter som prövar asylmålen i Sverige är kapabla att bedöma informationen som den asylsökande lämnar samt att utvärdera den asylsökandes trovärdighet. Migrationsverket har i detta fall genomfört två djupgående intervjuer, och har tillräcklig dokumentation för att avgöra fallet.⁴⁶

Kommitténs kommentarer:

Aytuluns argument om att han hotas av PKK faller inte inom konventionens tillämpningsområde, och lämnar detta argument utan avseende. Beviskravet den asylsökande måste nå upp till är ”högre än i teori eller misstanke, men kan vara lägra än sannolikt”. Kommittén anser att Aytulun har gjort sannolikt att han riskerar tortyr om han återsänds till Turkiet, eftersom han kommer att bli satt i Turkiskt fängelse om han återvänder. Kommittén anser således att Turkiet fortfarande inte kan förhindra tortyr i sina fängelser. Vidare påpekar kommittén att flera av de rapporter som Sverige använder för att motivera att situationen i Turkiet har blivit bättre angående tortyr användandet faktiskt påpekar att så inte är fallet. Rapporterna visar ofta att, lagstiftningen till trots, tortyr fortfarande pågår i Turkiska fängelser och att förövarna dessutom ofta åtnjuter straffrihet trots de brott de har begått.⁴⁷

Författarens reflektioner:

Det faktum att lagstiftningen har ändrats är ingen garanti för att den verkligen förverkligas. Om vi jämför detta fall med Agiza v. Sverige, där det framkommer att Egypten har ratificerat CAT och har lagstiftning mot tortyr, blir det självklart att detta argument inte har någon relevans. Värt att notera är att den asylsökande i detta fall inte kan få flyktingstatus vare sig enligt flyktingkonventionen eller enligt utlänningslagen, eftersom han räknas som terrorist enligt både Turkiets och internationell lagstiftning. Däremot får han uppehållstillstånd eftersom han riskerar tortyr om han utvisas till Turkiet. Detta innebär inte att han inte kommer att straffas för sin terroristverksamhet, eftersom det är möjligt för Sverige att åtala honom för

---

⁴⁶ Munir Aytulun and Lilav Güclü v. Sverige (CAT/C/45/D373/2009) Stycke 4.10.

⁴⁷ Munir Aytulun and Lilav Güclü v. Sverige (CAT/C/45/D373/2009) Stycke 7.2-7.6.

terroristbrott, då universell jurisdiktion gäller för detta brott. Värt att notera är också att utlänningslagen fortfarande inte har ändrats för att innehålla rekvisiten i art. 3 CAT.

Eveline Njamba och Kathy Balikosa v. Sverige (CAT/C/44/D/322/2007):

Njamba och hennes dotter Balikosa är från DRC och har sökt asyl i Sverige eftersom hennes man har varit medlem i en kongolesisk gerillagrupp. Maken och tre av Njambas barn är försvunna i DRC efter att familjen delade upp sig på flykt från myndigheterna. Njamba misstänker att de har dödats av regeringstrupperna, eftersom hon inte har hört av någon av dem sedan 2004. Njamba ansöker om asyl eftersom hon anser sig förföljd i hemlandet och riskerar tortyr om hon återsänds. I andra hand söker hon för ”synnerligen ömmande omständigheter” på grund av att hon är HIV-positiv och inte kan få medicin i hemlandet.⁴⁸

Sverige anser inte att Njambas hälsotillstånd faller inom konventionens tillämpningsområde. Njamba kommer inte heller enligt Sverige att återföras till den våldsamma östra delen av DRC utan den fredliga provinsen Equateur i landets västliga del. Det anses inte heller att Njamba har visat att risken för att utsättas för tortyr är personlig. Sverige finner inte heller att det faktum att hennes man misstänks vara mördad är relevant, eftersom de har uppfattat hennes ansökan som grundad på ”synnerligen ömmande omständigheter” samt den generella konfliktsituationen i DRC. Röda Korset erbjuder också en möjlighet att spåra personer i DRC, och Njamba har inte utnyttjat denna möjlighet för att exempelvis undersöka vad som har hänt hennes man och barn.⁴⁹

Sverige medger att ensamma kvinnor i DRC är utsatta för en extra stor risk om de inte har ett socialt nätverk. Därför är det viktigt att Njamba får återvända till Equateur. Sverige anser att hon, trots att hon förlorade kontakten med denna del av landet och flyttade till Goma i provinsen Kivu när hon gifte sig, fortfarande har band till denna provins. Under ärendets gång informerade kommittén Sverige om att sju rapporter som beskrev situationen i DRC som konfliktfylld hade publicerats av FN. Dessa rapporter visar att sexuellt våld är vanligt förekommande även i Equateur-provinsen. Sverige bad därför Migrationsverket se över rapporterna, men Migrationsverket ändrade trots detta inte sin bedömning av situationen i

---

⁴⁸ Eveline Njamba och Kathy Balikosa v. Sverige (CAT/C/44/D/322/2007), stycke 2.1-2-4.

⁴⁹ Eveline Njamba och Kathy Balikosa v. Sverige (CAT/C/44/D/322/2007), stycke 4.2-4.5, 4.6..

landet. Migrationsverket anförde att risken för sexuellt våld minskar om Njamba etablerar sig i en stor stad och inte i en liten by.⁵⁰

Kommitténs kommentarer:

Generellt sett är inte den asylsökandes hälsotillstånd grund för att undvika att bli tillbakasänd, om inte ytterligare grunder finns för att bevilja uppehållstillstånd. Denna grund lämnas således utan avseende i bedömningen av fallet. Kommittén påpekar i sitt materiella avgörande att den fria bevisvärderingens princip gäller, och att kommittén således är fri att värdera och tolka de bevis som Sverige lagt fram helt efter eget huvud, trots att Njamba eller hennes advokat inte direkt har motsatt sig tolkningen av bevisningen. Vidare anser kommittén att fallets kärnfråga är vilken vikt som skall fästas vid varje enskilt bevis. Rapporterna som har framlagts visar att det i stort sett är omöjligt att avgöra om det finns en säker del i DRC som Njamba kan återvända till. Därför anser kommittén att den sammanlagda bedömningen av samtliga framlagda bevis visar att det finns en påtaglig risk för Njamba att utsättas för tortyr om hon och hennes dotter återsänds till DRC.⁵¹

C.T. och K.M. v. Sverige (CAT/C/37/D/279/2005):

C.T. är Hutu och kommer från Rwanda, men hennes son K.M. är född i Sverige. C.T. och hennes bror har varit medlem i partiet PDR-Ubuyanja sedan våren 2002. Partiets ledare blev arresterade i april 2002, och hon och hennes bror blev arresterade i samband med att de närvarade på ett partimöte. C.T. blev förhörd angående hennes engagemang i partiet och blev även våldtagen, vilket ledde till att hon blev gravid med K.M. I oktober 2002 hjälpte en soldat henne att fly till Sverige. Hennes Migrationsverket avslag hennes ansökan om asyl i mars 2004.⁵²

Sverige anser att C.T. inte är flykting, skyddsbehövande i övrigt eller har ”synnerligen ömmande omständigheter”. Inte heller anser de hennes påstående att hon är förföljd på grund av hennes medlemskap i PDR-Ubuyanja vara troligt, eftersom hon inte var en högt uppsatt medlem i partiet. Det anses inte heller vara möjligt att K.M. får uppehållstillstånd i Sverige på grund av väsentlig anknytning, trots att han är född där och har tillbringat tre år i landet. C.T.

---

⁵⁰ Eveline Njamba och Kathy Balikosa v. Sverige (CAT/C/44/D/322/2007), stycke 6.2.-6.3.

⁵¹ Stycke 9.4. i Njamba v. Sverige.

⁵² Stycke 2.1. och 2.2 i C.T. och K.M. v. Sverige.

inkom därefter med nya läkarintyg, men Utlänningsnämnden ansåg inte att intygen kunde räknas som nya omständigheter. C.T. anses också ha lämnat för vaga påståenden om hennes situation i Rwanda. Sverige medger visserligen att partimedlemmar har blivit arresterade, men det stora flertalet har blivit släppta eller fått en rättvis rättegång. Gacacasystemet i Rwanda har visserligen blivit kritiserat för att inte leva upp till kraven på en rättvis rättegång, samt ur en rättssäkerhetssynpunkt, men det internationella samfundet har ändå gett systemet sitt stöd. Sverige anser inte heller att C.T. har visat att hon personligen riskerar tortyr om hon återvänder. Vidare anförs att föregående tortyr visserligen kan tas med i bedömningen enligt art. 3, men detta kan inte bevisa att C.T. riskerar tortyr om hon i framtiden återvänder till Rwanda. Migrationsverket har vid sitt beslut 2006 inte fäst avseende vid att hon lider av posttraumatiskt stressyndrom, och har inte heller övervägt konsekvenserna av detta i samband med svårigheterna att få behandling för detta i Rwanda.⁵³

Kommitténs kommentarer:

Kommittén tar inte ställning till om Gacacarättegångarna lever upp till internationell standard om rättvisa rättegångar, men anser inte att risken för att ställas inför rätta i en sådan process inte på egen hand kan anses som att C.T. riskerar att bli torterad. Dessutom anför kommittén att det verkar som om Sverige inte fäst något avseende alls vid de två läkarrapporter som C.T. har lagt fram som bevis på att hon blivit våldtagen och torterad. Eftersom C.T. har blivit torterad och har posttraumatiskt stressyndrom, klargör kommittén att det sällan går att förvänta sig en fullständigt sammanhängande version av omständigheterna, på grund av den asylsökandes psykiska tillstånd. C.T. anses ha demonstrerat att det fortfarande föreligger stora etniska motsättningar i Rwanda, samt att hon riskerar tortyr om hon sänds tillbaka.⁵⁴

Mükerrem Güclü v. Sverige (CAT/C/45/D/349/2008):

Güclü har varit medlem i PKK sedan hon var 17 år, och har deltagit i PKK:s verksamhet i 15 år. 2002 började hon tvivla på PKK:s ideologi, och misstänktes bland annat ha hjälpt en gerillasoldat rymma från PKK. Hon ställdes därför inför rätta i PKK:s interna rättssystem Plattformen. Hon fick senare återvända till sitt arbete med att skriva artiklar för partiets högt uppsatta. Güclü flydde sedan till Sverige under en resa till Irak. I Sverige gifte hon sig med en före detta PKK-soldat som också ansökte om asyl. När hennes ansökan nekades återvände

---

⁵³ Stycke 5.1., C.T. och K.M. v. Sverige.

⁵⁴ C.T. och K.M. v. Sverige (CAT/C/37/D/279/2005), stycke 7.2. – 7.7.

hon till Turkiet under falsk identitet, men återvände därefter till Sverige igen. Hon anser att hon är förföljd av Turkiska myndigheter, och har anfört att hennes familj har blivit förhörd om henne vid flera tillfällen. Vidare riskerar hon, på grund av sitt engagemang i PKK, 15 års fängelse samt tortyr om hon återvänder till Turkiet. I Migrationsdomstolen intygade Amnesty International att hon riskerade tortyr om hon skulle utvisas till Turkiet. Hon lade också fram ett antal rapporter som visade att hon riskerade tortyr samt att hon inte skulle få en rättvis rättegång om hon utvisades till Turkiet. Vidare visar hon, genom en rapport från Diyarbakir-delen av Turkiets Människorättsförbund, att användandet av tortyr i hennes hemregion i Turkiet har ökat med 260% mellan 2007 och 2008. Människorättsförbundet anför också att det är sannolikt att hennes barn får leva på gatan om Güclü och hennes make (vars fall också prövas inför kommittén) sänds tillbaka till Turkiet.⁵⁵

Migrationsverket ansåg inte att hon har visat att hon är eftersökt av Turiska myndigheter, men har ingen invändning mot att hon har varit medlem i PKK. Det anses även att hon skulle få en rättvis rättegång i Turkiet, samt att hon med tanke på Turkiets nya lagar (beskrivna ovan i Aytulu och Güclü v. Sverige) inte skulle riskera tortyr. Däremot ansåg en dissident i Migrationsdomstolen att hennes situation kunde falla inom ”skyddsbehövande i övrigt”. Majoriteten ansåg dock att så inte var fallet, och avgjorde fallet till hennes nackdel. Sverige anser inte att Güclüs situation lever upp till de grundläggande kraven för att styrka hennes argument inför rätten, och att hennes ansökan därför är ogrundad.⁵⁶

Kommitténs kommentarer:

Det faktum att Güclü riskerar tortyr från PKK lämnas utan avseende eftersom CAT:s tillämpningsområde endast innefattar risken att torteras av statsrepresentanter. De anser att Güclü har lyckats visa att hon riskerar att bli arresterad om hon tvingas återvända till Turkiet. Knäckfrågan är vilka av Sveriges eller Güclüs påståenden och tolkning av den tillgängliga informationen som skall väga tyngst. Eftersom det enda som är stridigt i fallet är bevisvärderingen, väljer kommittén att i ljuset av de anförda rapporterna tillmäta de källor som visar att tortyr fortfarande är vanligt förekommande i Turkiska fängelser större betydelse än Sveriges påståenden om att reformerna har fungerat väl.⁵⁷

---

⁵⁵ Mükerrerrem Güclü v. Sverige (CAT/C/45/D/349/2008), stycke 2.2-2.6.

⁵⁶ Mükerrerrem Güclü v. Sverige (CAT/C/45/D/349/2008), stycke 3.1-3.7.

⁵⁷ Mükerrerrem Güclü v. Sverige (CAT/C/45/D/349/2008), stycke 6.1.-6.7.

7. Analys

Sveriges har ofta liknande försvar för den kritik som framförs gällande våra brott mot tortyrkonventionen. Gällande våra brott mot tortyrkonventionen, är det vanligt att vi för att förmildra våra brott, hänvisar till att det inte är alla länder som har ratificerat konventionen som tillåter tortyrkommitténs granskning. Endast ett 70-tal av de länder som ratificerat konventionen har gett tortyrkommittén denna möjlighet. Detta innebär enligt Sverige att vi kanske inte är sämst i världen på att följa tortyrkonventionen, utan endast att vi är sämst av de länder som tillåter sig granskas av tortyrkommittén. Även om detta är föga tröst för de individer som utsatts för kränkningarna, anser Sverige att detta är ett rimligt försvarsargument. Vidare svarar Sverige på en del av den framförda kritiken med att vi i själva verket har ett utmärkt system för hur vi skall undvika kränkningar av individen. Just i detta speciella undantagsfall räckte inte systemet till, vilket ledde till kränkningar av individen.⁵⁸

Sveriges försvar gällande att vi även fortsättningsvis inte inför lagstiftning mot tortyr, är att alla brott som faller inom brottet tortyr redan täcks av den svenska lagstiftningen, men förvisso inte under brottsrubriceringen tortyr. Ofta hänvisas till grov misshandel i fall där tortyr både enligt tortyrkonventionens bestämmelser, och enligt andra konventioner, har inträffat. Eftersom vi genomgående har fått kritik för detta av tortyrkommittén, och genomgående har anfört samma förslag, är det dags att vi fogar oss efter kritiken. De krav som folkrätten ställer går utöver kraven i den svenska lagstiftningen, och trots detta har vi inte införlivat en konvention som är 27 år gammal i svensk lag. Detta kan anses vara oerhört folkrättsfientligt, och kan vidare ses som ett tecken på motviljan att följa våra internationella åtaganden på nationell nivå. Således kan det anses motiverat att kalla Sverige för folkrättsfientligt, och kritisera Sverige för att vi inte har införlivat våra internationella åtaganden med den nationella rätten.

Ett ytterligare försvar med stor popularitet är att Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna (EKMR) ställer mer långtgående krav än de internationella konventionerna. EKMR är redan införlivad i den svenska grundlagen genom transformering, och således har Sverige redan åtagit sig att följa den mest strikta regleringen av mänskliga rättigheter som

---

⁵⁸ CAT/C/34/Add.4, 28 November 1996, s. 2-4.

världen har. Detta är dock en sanning med modifikation, eftersom påståendet inte stämmer i alla avseenden. När det gäller folkrätten, är det en grundläggande princip att en stat inte kan anföra nationell lagstiftning som ett giltigt skäl för att underlåta en folkrättslig förpliktelse. Även om den svenska nationella regleringen av EKMR inom vissa områden skall anses vara mer långtgående än den reglering som FN:s konventioner har av de mänskliga rättigheterna, är detta inget skäl för att fortlöpande ignorera den kritik vi får av FN:s olika kommittéer för mänskliga rättigheter. Endast det faktum att vi får kritik, ofta för samma saker år efter år, borde om något tyda på att den reglering som redan finns inte är tillräcklig för att värna om individens mänskliga rättigheter i den utsträckning som krävs av den svenska staten. Utifall det är så att vi redan har den tuffaste regleringen av de mänskliga rättigheterna som finns i världen, borde det inte heller vara svårt att täppa till de småfel som tycks uppenbara sig genom att vi inte följer våra övriga folkrättsliga åtaganden.

Helt klart är att detta system inte är tillräckligt för att förhindra att vi lämnar ut individer i strid med non refoulement principen. Granskningen av fallen har visat att Sveriges brott mot tortyrkonventionen genomgående har varit mot artikel 3 och förbudet mot non refoulement. Detta är något som bör tas på stort allvar, och som bör vara av stor vikt för Sverige att arbeta med, för att förhindra att individer lämnas ut i strid med principen. Det är även viktigt att de individer som har lämnats ut i strid med principen om non refoulement får tillräckligt kompensation för det lidande de har fått utstå. Ytterligare svårigheter finns dock i detta avseende, eftersom Sverige inte rutinmässigt följer upp de individer som har avvisats. Därför krävs det ytterligare åtgärder inom detta område, för att tillse att staten följer sin skyldighet att reparera den skada individen har fått utstå och kompensera individen för detta.

När det gäller trovärdighetsbedömningen, är det svårt att se hur den asylsökande skall anses trovärdig när han framlägger ett påstående om att han har blivit torterad. Om den asylsökande påstår att han har torterats i fångenskap, ifrågasätter Sverige hur det kommer sig att den asylsökande lyckades fly. Sverige verkar anse att om man verkligen är av intresse för staten, är det inte möjligt att fly från landet. Således har den asylsökande redan på grund av att han eller hon har lyckats ta sig till Sverige visat att han eller hon inte är trovärdig. Visserligen stämmer det att de som anländer med flyg, och med ett visum och ett eget pass, måste genomgå strikt kontroll när de reser ut. Däremot anför staten inte några andra argument än att det är osannolikt att en person lyckas muta sig ut ur ett land. Enligt Granhag och Landström har forskning visat att en människa kan bedöma om någon talar sanning eller ljuger endast

genom ett förhör. Därmed blir trovärdighetsbedömningar skönsmässiga och baseras ofta på odefinierbara bedömningar eller magkänsla.⁵⁹

Trots att den asylsökande har bevisbördan för att styrka sina påståenden, och får stå risken för att man inte lyckas bevisa sina påståenden, tillämpas ofta lägre beviskrav i asylmål. Anledningen till detta är att det normalt är väldigt svårt för asylsökande att bevisa vad han eller hon har blivit utsatt för. Ofta flyr den asylsökande utan ens en ID-handling, eller någon annan form av dokumentation. Det är svårt att bevisa att man olovligen har blivit bortförd av regeringens trupper, eftersom denna verksamhet till sin natur är hemlig och pågår undanskymt.⁶⁰ Även det mest korrupta rättssystemet brukar inte göra reklam internationellt om hur de kränker mänskliga rättigheter.

Sverige försvarar sig ofta med att det inte är möjligt för riksdag eller regering att gå in i ett enskilt ärende och styra hur detta blir behandlat. Däremot är det dock riksdagen som har ansvar för de lagar som stiftas. Myndigheterna tolkar sedan dessa lagar. Anklagelserna om att lagarna tolkas alltför strikt, som NGO:s brukar komma med, skulle således visa att det i själva verket är myndigheternas lagtolkning som är problemet.

Migrationsverket är den myndighet som i första instans fattar beslut om den asylsökande får stanna i landet eller tvingas resa tillbaka till sitt ursprungsland. Migrationsverkets beslutsfattare är dock inte alltid utbildade jurister, och har inte heller till uppgift att fatta prejudikatsbildande beslut. I flera av dessa fall har vägledande beslut fattats av Utlänningsnämnden, som också var sista instans fram till 2005. Nu är dock Länsrätten i Malmö, Göteborg eller Stockholm andra instans, och Migrationsöverdomstolen i Stockholm sista instans. Detta innebär att de beslut Migrationsöverdomstolen fattar är vägledande, och Migrationsverket och Länsrätterna följer Migrationsöverdomstolens lagtolkning i kommande ärenden. Eftersom Utlänningslagen nyligen har reformerats, och Migrationsöverdomstolen nyligen har formats, finns det dock inte alltid praxis som är vägledande för hur lagreglerna skall tolkas.⁶¹

---

⁵⁹ Granhag och Lindström, s. 268-269.

⁶⁰ Wikrén, G. och Sandesjö, H., s.180-184.

⁶¹ Wikrén, G. och Sandesjö, H., s. 29-32.

Däremot finns det förarbeten, exempelvis statens offentliga utredningar, som också är vägledande i hur lagen skall tolkas. Av det material som står till förfogande i uppsatsen, är det dock inte klart i vilken utsträckning Migrationsverket använder sig av förarbeten. Det har dock blivit klarlagt att Migrationsverkets personal känner ett behov av mer utbildning, för att förhindra att Sverige bryter mot tortyrkonventionen. Eftersom Migrationsverket endast är första instans, har både Länsrätten och Migrationsöverdomstolen har möjligheten att ändra ett felaktigt beslut. Vill staten undvika att den asylsökande sänds tillbaka i strid mot non refoulement-principen, finns det således stora möjligheter att ändra ett felaktigt beslut. Det är viktigt att komma ihåg att tortyrkommittén endast tar upp fall där alla de nationella möjligheterna att få sitt fall prövat är fullständigt uttömda.

I en stor del av rättsfallen har Sverige anfört att ”väsentligen samma” omständigheter redan har prövats i Sverige, även om den asylsökande och hans eller hennes advokat har funnit nya bevis som stärker deras påståenden i föregående instans. Svenska myndigheter har en lagstadgad, vilket innebär att de skall hjälpa den asylsökande med att hans eller hennes ärende blir utrett i den omfattning som fallets beskaffenhet kräver. När det gäller asylmål, som till stor del brukar vara oerhört beroende av den enskildes muntliga utsago, är det av stor vikt att det går att på något vis bekräfta de uppgifter som den asylsökande har lämnat. Eftersom det är svårt även för staten att utreda händelser utanför dess jurisdiktionsområde, visa praxis från ECtHR att staten endast är skyldig att anstränga sig för att uppnå resultatet. Således är det inte ett krav att staten faktiskt uppnår resultatet.⁶²

Det ligger också i sakens natur att det är i stort sett omöjligt för den enskilde att bevisa vad som han eller hon har utsatts för, eftersom detta har hänt i ett annat land. Ofta flyr också den enskilde i panik, och har varken tid eller möjlighet att tänka på eller ta med sig bevis som kan styrka det han eller hon påstår har hänt. Det är heller inte möjligt att undersöka vad som har hänt i landet, eftersom den svenska staten inte har jurisdiktion att utföra dessa undersökningar på ett främmande lands område. Vidare är det svårt att se möjligheter till ett samarbete i dessa avseenden, eftersom den asylsökandes historia ofta tar form av en anklagelse mot staten. Därför är det svårt att föreställa sig att exempelvis Iran skulle gå med på att svenska utredare i Iran skulle få utreda vilka människorättskränkningar den Iranska regimen utför i Iran. Migrationsverket har dock ofta förtroendeadvokater i de flesta länder. Uppgifterna från dessa

---

⁶² den Heijer, s. 292, Wikrén, G. och Sandesjö, H., s. 572-573.

brukar dock vara sekretessbelagda, och den asylsökande får inte ta del av uppgifterna. Förtroendeadvokaterna har dessutom blivit kritiserade av Amnesty International, som inte anser att förtroendeadvokaterna är trovärdiga, och misstänker att de blir influerade av regimen i många fall.

Av intresse för kommande forskning kan vara en granskning av migrationsmål och behandlingen av asylsökande före och efter elfte september. Efter att ha läst igenom rättsfallen, väcks misstanken att det är betydligt lättare att bli ansett vara terrorist nu än det var före elfte september. Det anses också mer legitimt för stater att på detta vis kunna förfölja sina medborgare, baserat på sin utsatthet för terroristangrepp. Världens nolltolerans mot terrorism medför ofta stora konsekvenser för hur vissa grupper behandlas, och slår även mot fredliga organisationer och människorättsaktivister. Vidare berövas en terrorist all sin legitimitet eftersom han är mot regeringen, men det berömda uttrycket en människas terrorist är en annan människas frihetskämpe är fortfarande relevant i att bedöma de människor som påstås vara terrorister.

Det är även av stor vikt att undersöka bevisvärderingen i Migrationsmål, eftersom det genomgående brister i detta avseende i de mål som har förts inför tortyrkommittén. Detta är svårt, eftersom detta oftast inte framkommer i domstolarnas domskäl. Ofta diskuteras bevisvärderingen under domstolarnas överläggning, vilken är sekretessbelagd. Således är det väldigt svårt att undersöka hur bevisvärderingen går till i dess nuvarande form.

Trovärdighetsbedömningen sker ofta mot bakgrund av att den asylsökande har berättat olika versioner av anledningarna till varför han eller hon ansöker om asyl. I samtliga fall som granskas i denna uppsats har den asylsökande blivit utsatt för tortyr. Det stora flertalet av de asylsökande lider också av posttraumatisk stress, vilket enligt kommittén, samt en mängd läkarintyg, ofta gör det svårt att komma ihåg ett händelseförlopp. Anmärkningsvärt angående detta är att svenska domstolar och migrationsverket ofta inte fäster något större tilltro till de läkarintyg som den asylsökande framför. Eftersom migrationsmål är förvaltningsrättsliga mål, har Migrationsverket och Migrationsdomstolarna en lagstadgad utredningsskyldighet. Detta innebär att de är skyldiga att bistå den asylsökande så att hans eller hennes fall blir utrett i den utsträckning som fallets beskaffenhet kräver. Anledningen till detta är att individen skall få en

rättvis rättegång, eftersom staten som motpart har oerhört mycket större resurser och möjligheter att utreda ett fall i Sverige.⁶³

Eftersom staten har denna skyldighet, är det för författaren svårt att förstå varför inte de asylsökande som påstår att de har blivit torterade erbjuds en läkarundersökning redan i målens inledande skede. Denna undersökning kan faktiskt direkt bekräfta om den asylsökandes påståenden om tortyr är sanna eller inte. Således skulle denna läkarundersökning vara en stor resurs när Migrationsverket eller Migrationsdomstolen för trovärdighetsbedömningen. Visserligen kan Migrationsverket inte enligt grundlagen tvinga den asylsökande att genomgå en läkarundersökning mot hans vilja, i alla fall inte under lagens nuvarande lydelse. Däremot skulle det vara bra om denna möjlighet erbjöds. Lagar går att ändra, även om denna möjlighet självklart bör utredas mer. Det är också av stor vikt för offer av tortyr att få uppsöka läkare och psykologer för att bearbeta det som den asylsökande har upplevt och inleda rehabiliteringen.

I flera av de fall som har granskats av kommittén nämns det faktum att Sverige ofta lämnar läkarintyg utan avseende, trots att den asylsökande genom dessa lyckas styrka att han eller hon har blivit torterad. Ofta motiveras detta med att den asylsökande ändå inte anses trovärdig, eller inte har lyckats bevisa att det finns en framåtsyftande risk för tortyr om han eller hon blir utvisad. Författaren anser att detta tyder på en oerhörd arrogans från myndigheternas sida, eftersom de helt enkelt lämnar bevis utan avseende, ofta endast med hjälp av standardiserade hänvisningar. Det är absurt att myndigheterna anser sig kunna utföra bedömningen om ifall den asylsökande har blivit torterad eller ej enbart genom trovärdighetsbedömningen, särskilt med tanke på att det oftast är läkare som är experter inom sitt område som fastställer att den asylsökande har blivit torterad. Myndigheterna borde därför fästa betydligt större vikt vid läkaryttrandet som fastställer att den asylsökande har blivit torterad. Dessutom är en persons brist på trovärdighet inte någon garanti för att en person inte kommer att bli torterad när han eller hon utvisas.

---

⁶³ Wikrén, G. och Sandesjö, H., s. 180-184, 571-573, Hellners, T. och Malmqvist, B., *Förvaltningslagen med kommentar*(2010), Norstedts Juridik AB, Stockholm, s. 102-103, Edelstam, G., *Förvaltningsmyndigheters utredningsskyldighet*(1995), Fritzes Förlag AB, Stockholm, s. 19-25.

8. Slutsats

Denna uppsats har visat att Sveriges brott mot tortyrkonventionen inte har varit en slump. Sverige har genom alla rättsfall visat en total oförmåga att värdera den bevisning som finns tillgänglig i fallen. Uppenbarligen har det svenska systemet inte den inomboende kompetensen som krävs för att möjliggöra en rättsäker prövning enligt tortyrkonventionen. Även om Sveriges nationella lagar godkänner den bedömning som alla instanser i migrationsmål upprepade gånger gör, räcker detta inte för att leva upp till tortyrkonventionens krav, trots att tortyrdefinitionen i denna lag är väldigt snäv.

Källförteckning

Litteratur:

- Amnesty International, "Sweden"(2010), p. 311-313, in *Amnesty International World Report 2010*, Amnesty International Publication, London
- Bolding, P. O., *Går det att bevisa?*(1989), Norstedts Förlag AB, Stockholm
- Brownlie, I., *Principles of public international law*(2008), Oxford University Press, New York
- Dixon, M., *International law* (2007), Oxford University Press, New York
- Edelstam, G., *Förvaltningsmyndigheters utredningsskyldighet*(1995), Fritzes Förlag AB, Stockholm
- Ekelöf, P-O., Bylund, T., och Edelstam, H., *Rättegång II*(1996), Norstedts Juridik AB, Stockholm
- Granhag, P. A. och Landström, S., "Muntlighet vid domstol ur ett rättspsykologiskt perspektiv", ur Bylander, E. och Lindblom, P. H., *Muntlighet vid domstol i Norden*(2005), Iustus förlag AB, Uppsala
- Hellners, T. och Malmqvist, B., *Förvaltningslagen med kommentar*(2010), Norstedts Juridik AB, Stockholm
- JK:s rättssäkerhetsprojekt, *Felaktigt dömda*(2006), Elanders Gotab, Stockholm
- Qviström, D., *Välgrundad fruktan*(2005), Kyrkans tidning och Bokförlaget Cordia AB, Nørhaven
- Schelin, L., *Bevisvärdering av utsagor i brottmål*(2007), Norstedts Juridik AB, Stockholm
- Smith, R., *Textbook on international human rights*(2007), Oxford University Press, New York
- Wikrén, G. och Sandesjö, H., *Utlänningslagen med kommentarer*(2010), Norstedts Juridik AB, Stockholm

Artiklar:

- Allain, J., "The *jus cogens* nature of non refoulement"(2002), i *International Journal of Refugee Law*, s. 533-558, Vol. 13, No. 4, Oxford University Press, Oxford
- Battjes, H., Soerings legacy, *Amsterdam Law Forum*, s. 139-150, Vol. 1:1
- Chan, P., "The protection of refugees and internally displaced persons: non refoulement under customary international law"(2006), i *The international journal of human rights*, s. 231-239, Vol. 10, No. 3
- den Heijer, M., "Whose rights and which rights? The continuing story of non-refoulement under the European Convention of Human Rights", *European Journal of Migration and Law*(2008), s. 277-314, Martinus Nijhoff Publishers
- Gillard, E.-C., "There's no place like home: states' obligations in relation to transfers of persons", i *International Review of the Red Cross*, Vol. 90, No. 871, 2008
- Hathaway, J., "Leveraging Asylum", *Texas International Law Journal*, Vol. 45:503, University of Texas at Austin School of Law

UNHCR, “Advisory Opinion on the Extraterritorial Application of non-refoulement obligations under the 1951 convention relating to the status of refugees and its 1967 protocol”(2007), Genève

Offentligt tryck:

SOU 2010:70, *Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter*(2010), Elanders Sverige AB, Stockholm

SOU 2009:56, *Den nya migrationsprocessen*(2009), Edita Sverige AB, Stockholm

FN-dokument (tortyrkommittén):

Samtliga dokument tillgängliga genom sökning på CAT och Sverige, via:

<http://tb.ohchr.org/default.aspx>

CAT/C/55/Add.3, 3 October 2000

CAT/C/34/Add.4, 28 November 1996

CAT/C/55/Add.3, 3 Oktober 2000

CAT/C/XXVIII.CONCL.1, 7 Maj 2002

CAT/C/SR.507, 7 maj 2002

CAT/C/SWE/5, 10 Februari 2006

CAT/C/CR/28/6, 6 Juni 2002

CAT/C/SWE/CO/5, 4 juni 2008

CAT/C/SWE/Q/5, 26 februari 2008

CAT/C/SR.504, 6 januari 2003

CAT/C/CR/28/6, 6 juni 2002

CAT/C/SR.291, 27 juni 1997

Report of the committee against torture, General Assembly Official Records, 52nd session supplement no. 44 (A/52/44)

The Swedish Government’s reply to the list of issues to be considered during the examination of the fifth periodic report to the Committee against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment and Punishment, 29-30 April 2008

Studiebesök:

Migrationsverket i Malmö, 20101209, anordnat av Amnesty Internationals Asylgrupp i Malmö, i samverkan med Amnesty Internationals Juristgrupp i Lund. Kontaktperson på Migrationsverket: Fredrik Bengtsson, enhetschef för kommunikationsavdelningen för Migrationsverket i Malmö, tel: 010-4851071

Praktik:

Länsrätten i Malmö (Migrationsdomstolen), 20101122–20101126, Hanna Pütsep, föredragande Migrationsdomstolen

Kurser:

Grundkurs i asylrätt, i Amnesty Internationals (Svenska sektionen) regi, Stockholm, 20101113–20101114. Kontaktpersoner: Nadia Yousri och Madeleine Seidlitz